

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
[e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 401

Дата: 29.05.2025 г.

ДО КОМИСИЯТА ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ 51-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РБ

СТ А Н О В И Щ Е

от **ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**,
представяван от заместник-председателя –
адв. Валя Гигова

Относно:

Общ законопроект на приетите на 3.4.2025 г. на първо гласуване Законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-454-01-13, внесен на 22.11.2024 г., Законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-454-01-42, внесен на 12.12.2024 г. и Законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-402-01-30, внесен на 30.12.2024 г., изготвен на основание чл. 77, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание със сигнатура № 51-553-37-18

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В Народното събрание бяха внесени и приети на първо четене три законопроекта за несъстоятелност на физическите лица: законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-454-01-13, внесен от Борислав Гуцанов Гуцанов и група народни представители на 22.11.2024 г.; законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-454-01-42, внесен от Кирил

Петков Петков и група народни представители на 12.12.2024 г.; законопроект за несъстоятелност на физическите лица, № 51-402-01-30, внесен от Министерския съвет на 30.12.24 г., които бяха обединени на основание чл. 77, ал. 2 ПОДНС в общ законопроект със сигнатура 51-553-37-18.

Въпреки принципната подкрепа от страна на Висшия адвокатски съвет (ВАДВС) по отношение на необходимостта да бъде създадена регламентация на неплатежоспособните физически лица, които не се занимават със стопанска или търговска дейност, то една немалка част от предложените правила, съдържими в проекта, продължават да повдигат сериозни възражения, което е видно и от продължаващата обществена дискусия около частния фалит. **Това, заедно с обстоятелството, че за първи път у нас ще получи нормативна уредба един кръг обществени отношение от важно значение за стопанския живот, а така и за защита правата на гражданите, категорично налагат ВАДВС да вземе следното становище по предложения проект:**

1. Предложената нормативна уредба създава регламентация на производство по несъстоятелност на физически лица, като целта на производството е справедливо удовлетворяване на кредиторите, а така и създаване на възможност за освобождаване на добросъвестния длъжник от заплащане на неудовлетворените вземания. В отклонение от модела на производство по несъстоятелност, регламентирано в ТЗ, в законопроекта се предлага производствата по този закон да започват само и единствено по инициатива на добросъвестния длъжник, при това длъжникът няма задължение да сезира съда, дори и да са налице предпоставките в тази насока. Същевременно в предложените проекти съществуват различия относно изключенията от приложното поле на закона. В последния вариант на промени, разработени от екип на Министерството на правосъдието, които са внесени в парламента от депутати от трите партии в управляващата коалиция – ГЕРБ, БСП и ИТН, се казва, че законът не се прилага по отношение на физическите лица докато упражняват търговска дейност като еднолични търговци или упражняват стопанска дейност, занаят или свободна професия като предприемачи.

2. Отвъд това, на места изказът в предложените правила страда от неясноти и липсват прецизни формулировки. В тази връзка и следва да се отбележи, че използваната от законопроекта правна техника е предпоставка за повторно и ненужно възпроизвеждане на правилата на Търговския закон (ТЗ), посветени на несъстоятелността, в новия законопроект. Някои от текстовете на законопроекта са излишни, доколкото повтарят общи положения и известни принципи на производството по несъстоятелност – например чл. 5, ал.1 и 2 (Справедливо удовлетворяване на кредиторите (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ), чл. 16, ал.1

– 4 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ). От редакционна гледна точка навсякъде, където има дублиране на норми на ТЗ, би било по-сполучливо да се използва техниката на препращането, така както е направено в на други места (например чл. 18, ал. 1, чл. 23, чл. 20, ал. 1, чл. 74, ал. 1 и др.) Отделно от това има и правила, които преповтарят принципни положения в гражданското право като например разпоредбата на чл. 7 от проекта на Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ, според който длъжникът под страх от отговорност за вреди е длъжен да упражнява предоставените му в този закон права добросъвестно и съобразно добрите нрави. Това правило с нищо не доразвива общия принцип на чл. 8 ЗЗД, касаещ злоупотребата с права.

2. Положително следва да се оцени, че погасителните последици съгласно трите законопроекта евентуално могат да настъпят само ако длъжникът е активен, т.е. ако той е изявил воля за образуване на производството по несъстоятелност. При това достъпът до производството е доброволен – уредена е възможност, а не задължение за физическото лице.

3. Не става ясно обаче защо от производството по несъстоятелност ще могат да се ползват само добросъвестните длъжници, докато невъзможността да се активира една процедура по универсално принудително изпълнение бива превърната санкция срещу недобросъвестни длъжници. Нещо повече – опитите за дефиниране на понятието за добросъвестност, а така и въвеждането на презумпция за недобросъвестност в определени хипотези, не могат да бъдат оценени положително. Това е така, доколкото определянето на едно лице като добросъвестно с оглед наличието на задължения, които са поети съобразно имуществено състояние на длъжника и доходи е един твърде неясен критерий, за чието прецизиране правилата в ал. 4 (Вариант 1: (Министерски съвет) и Вариант 2: (ПГ ПП-ДБ) не помагат, доколкото се борави с понятия от разговорния език и самото правило е относително неопределено. Дали например лице с месечен доход от 5000 лв. , което вземе ипотечен кредит за 200 000 евро попада в обхвата на дефиницията за добросъвестност би били много трудно да се прецени, а в определени случаи и напълно произволно. В тази връзка може да се обмисли дали да не бъде използван мащабът за добросъвестност, заложен в чл. 135 ЗЗД и да не се въведе презумпция за добросъвестност, която да може да бъде оборена, респективно чието действие да се счита изключено в хипотезите, предвидени в чл. 9, ал. 3, т. 1 -6 ((Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ). Отделно от това не става ясно дали и последваща недобросъвестност има значение, доколкото с правилото на чл. 38, з (2) от Проекта се предвижда, че извършването на сделка или действие по ал. 1 с влязло в сила решение по иск по чл. 135 от Закона за задълженията и договорите, прави длъжника недобросъвестен по

смисъла на този закон. Самият текст на цитираното правило също е двусмислен – дали длъжникът става недобросъвестен по смисъла на ЗЗД или на проекта за ЗНФЛ.

4. Не става ясна ролята на предвиденото в чл. 10 изискване относно имуществото на длъжника и дали липса на достатъчно имущество, съобразно заложените в разпоредбата критерии, би изключило възможността длъжникът да подаде искане за откриване на производство по реда на настоящия закон; Според чл. 10 Вариант 2: (ПГ ПП-ДБ) частично удовлетворяване се счита пълното удовлетворяване на обезпечените вземания по чл. 15, ал. 1, т. 1 и на поне 10 на сто от общия размер на останалите вземания. Ако няма вземания 11 по чл. 15, ал. 1, т. 1, за частично удовлетворяване се счита удовлетворяването на поне 20 на сто от общия размер на всички вземания.

5. Относно предвиждането на издръжка в чл. 13 (Министерски съвет) на длъжника и неговото семейство като част от разноските на несъстоятелност прави впечатление съществуването на известно разминаване при системно тълкуване с чл. 14, т. 4 ((Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ), който при изброяване на разноските в несъстоятелността сочи и издръжката на длъжника и членовете на неговото семейство, в случай че е определена такава. Това поставя въпроса има ли хипотези, в които съдът няма да определи подобна издръжка, респективно кои са те.

6. Относно предвидените правила за погасителна давност в рамките на производството по несъстоятелност на физически лица, съдържими в чл. 18 (Вариант 1: (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ)), следва да се държи сметка за несъгласуваност на предвиденото с института на абсолютната давност. Това е така, защото спирането се отразява върху течението на абсолютната давност, но не и прекъсването, което поставя под въпрос материалноправните последици от несъстоятелността.

7. На следващо място, при регламентиране правомощията на синдика не е ясно в какво качество последният участва в производството и дали той може да представлява длъжника – чл. 20 (Министерски съвет)). Освен това, будят възражения правилата относно възнаграждението на синдика (чл. 24 Вариант 1: (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ)), който предвижда, че при осребряване на масата на несъстоятелността, синдикът има право на възнаграждение в размер на 5 на сто от стойността на осребреното имущество. Не става ясно дали това се дължи за всеки осребрен актив поотделно, като не може да бъде подкрепен и механизмът, при който дължимото възнаграждение се определя като процент от

стойността на осребреното имущество. Неприемливо е също синдикът да получава допълнително възнаграждение в размер на една работна заплата след одобряване на годишният отчет за дейността му, защото изготвянето на отчета е част от задълженията му.

8. Не става ясно и защо следва да бъде регламентирана фигурата на пазача на имущество (чл.20 Вариант 2: (ПГ БСП- ОЛ)), чиито функции по същество дублират тези на синдика относно администрирането на масата на несъстоятелността (да не говорим, че ал. 2 предвижда, че управител на имуществото може да бъде синдик, служител към Комисията за защита на потребителите или лице, което отговаря на изискванията на ал. 3.). Липсват ясна причина, която да налага да бъде натоварен длъжникът с допълнителни разходи по гарантиране на възнаграждението на пазача на имуществото, при условие, че в производството по несъстоятелност по ТЗ тъкмо синдикът се явява управител на чуждото имущество – това на длъжника.

9. Не следва да бъде подкрепена създадената в чл. 20, ал. 2 (Алтернатива 2: (ПГ ПП-ДБ) възможност, а именно функциите на синдик могат да се възлагат и на държавен съдебен изпълнител в случаите, определени в този закон. И това е така не само защото законопроекът е непоследователен относно участието на държавен съдебен изпълнител в производството по несъстоятелност на физическите лица, доколкото в чл. 53, ал. 3 изрично е предвидено, че запечатването се извършва от частен съдебен изпълнител, като не е ясно защо в едни случаи участва държавен, а други – частен съдебен изпълнител.

Висшият адвокатски съвет не подкрепя тези предложения въпреки направените между първо и второ гласуване изменения, според които, в случай че в продължение на един месец не може да бъде назначен синдик, съдът назначава за синдик държавен съдебен изпълнител от района на съда по несъстоятелността, който отговаря на изискванията на чл. 655, ал. 2 от Търговския закон и има стаж по специалността не по-малко от 5 години. Съображенията ни са следните:

9.1. Държавният съдебен изпълнител е държавен орган на принудителното изпълнение (чл. 264, ал. 2 от Закона за съдебната власт (ЗСВ)). Обстоятелството, че държавният съдебен изпълнител осъществява правораздавателна дейност в широкия смисъл на думата, е причина дейността му да се подчинява на принципа за независимост. Този принцип е изрично уреден в чл. 14, ал. 1 от Закона за частните съдебни изпълнители (ЗЧСИ), но няма никакво съмнение, че той важи и за държавните съдебни изпълнители. Разпоредбата на чл. 14, ал. 1 от ЗЧСИ гласи: „Частният съдебен изпълнител е независим и при изпълнение на своите

функции се подчинява само на закона“. Съдържанието на принципа за независимост на съдебния изпълнител се свежда до правната недопустимост и запретеност на всякакви отправени до съдебния изпълнител нареждания във връзка с упражняването на неговата компетентност, независимо от кой орган изхождат. От принципа за независимост на съдебния изпълнител за него произтича едно абсолютно субективно право да иска от всички други лица и органи в държавата да се въздържат от даване на нареждания и указания относно извършените от него изпълнителни действия. Съдебният изпълнител е независим както от държавата, респективно нейните органи – съда, министъра на правосъдието, така и от страните и участниците в изпълнителното производство. Съдебният изпълнител няма висшестоящ орган, а отношенията му с вискателя не могат да се характеризират като отношения по договор за поръчка (по който вискателят е доверител, а съдебният изпълнител – довереник). При извършване на изпълнителните действия съдебният изпълнител е подчинен не на указанията на вискателя, по отношение на когото е напълно независим, а на закона. Като подчинен единствено на закона, в рамките на принципа за своята независимост, съдебният изпълнител е властен самостоятелно да извършва юридическа оценка на автентичността и правната сила на процесуалния закон, който следва да приложи при извършване на своите функции. Независимостта на съдебния изпълнител означава също, че той може да основава преценките и действията си на резултатите от самостоятелното тълкуване на закона. Именно принципът за независимост е основание за уредените в чл. 267 във връзка с чл. 162 и 195, ал.1 от ЗСВ случаи на несъвместимост, като държавният съдебен изпълнител не може да бъде едновременно адвокат, нотариус или синдик – чл. 195, ал. 1, т. 4 от ЗСВ.

9.2. Като правна фигура синдикът в търговската несъстоятелност притежава двойно качество. Тази двойственост се проявява в две различни по естеството си, но равнопоставени свойства на синдика. От една страна, той е лице, на което са възложени публични функции в производството по универсално принудително изпълнение. Синдикът издирва и уточнява кредиторите на длъжника – чл. 658, ал.1 т. 10 ТЗ. Той осребрява имуществото на длъжника и разпределя получените суми между класовете кредитори – чл. 658, ал. 1, т. 16. Синдикът разполага с правомощия по администриране и движение на производството по несъстоятелност – свиква и организира събранието на кредиторите (чл. 658, ал.1, т. 11 ТЗ), предлага оздравителен план (чл. 658, ал. 1, т. 12 ТЗ), предприема действия по за налагане на допуснати от съда по несъстоятелността обезпечителни мерки (чл. 658, ал. 1, т. 14 ТЗ), извършва действията по чл. 733 ТЗ. От друга страна, синдикът е управител на чуждо имущество – масата на несъстоятелността. Опазването и попълването на масата на несъстоятелността е една от основните задачи на синдика в производството

по несъстоятелност. Той разполага с представителни правомощия – чл. 658, ал.1, т. 1 ТЗ. Синдикът разполага и с управителни права. Той управлява текущите дела на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 2 ТЗ), упражнява надзор върху дейността на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 3 ТЗ), получава под опис, съхранява и води търговските книги и търговската кореспонденция на длъжника (чл. 658, ал. т. 4 ТЗ). Синдикът е овластен с правомощия по опазване и попълване на масата на несъстоятелността – той издирва и уточнява имуществото на длъжника (чл. 658, ал. 1, т. 5 ТЗ), прекратява, разваля или унищожава договори, по които страна е длъжникът (чл. 658, ал.1, т. 6, събира паричните вземания на длъжника (чл. 658, ал.1, т. 8 ТЗ). Синдикът е овластен в качеството на процесуален субституент да предявява иски за недействителност на сделки и действия на длъжника (чл. 645, ал. 3, чл. 646 и 647 ТЗ). Той се разпорежда със сумите от банковите сметки на длъжника, когато това се налага при управлението на имуществото и неговото запазване (чл. 658, ал. 1, т. 9 ТЗ).

Двойствената природа на синдика е причина дейността му да не се подчинява на принципа за независимост. Когато действа като управител на чуждо имущество, синдикът не е независим. Така например той представлява длъжника (т.е. действа в негов интерес), събира вземанията му (когато действа в интерес на длъжника и кредиторите), може да бъде процесуален субституент на кредиторите на несъстоятелността (когато действа в техен интерес).

9.3. Между синдика в производството по търговска несъстоятелност и съдебния изпълнител (независимо дали е държавен или частен) е налице известна близост, тъй като те осъществяват публични функции, свързани с правораздаването в широк смисъл, а именно функцията на принудителното изпълнение (преди всичко осребряване имуществото на длъжника и разпределение на получените суми между кредиторите). В производството по несъстоятелност синдикът осъществява принудително изпълнение. Симетрично на синдика съдебният изпълнител е изпълнителен орган при индивидуалното принудително изпълнение. До известна степен може да се приеме, че е налице прилика между двете фигури и при конкретното им овластяване за осъществяване на принудителното изпълнение по отношение на конкретен длъжник (събранието на кредиторите избира синдика, а вискателят избира конкретния съдебен изпълнител).

Между фигурата на синдика и тази на съдебния изпълнител обаче са налице повече отлики, отколкото прилики .

Най-съществената прилика между синдика и съдебния изпълнител – правомощията по принудително изпълнение, е източник на най-съществените различия. Те са проекция на различията, съществуващи между универсалния и

индивидуалния изпълнителен процес. При производството по несъстоятелност осребряването се провежда по отношение на всички парично оценени права на длъжника с цел справедливото удовлетворяване на всички негови кредитори. При индивидуалното изпълнение принудителните действия са насочени към отделни имущества за удовлетворяване на отделни кредитори (един или повече, но никога всички). Двете производства са несъвместими и затова при откриване на производството по несъстоятелност изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността (освен по изключение), се спират – чл. 638, ал. 1 ТЗ.

Универсалният характер на производството по несъстоятелност е причина правомощията на синдика са по-широки. От друга страна, за разлика от съдебния изпълнител, при осъществяването на публичните си функции синдикът винаги действа под надзора на съда, като в производството по несъстоятелност постановлението за възлагане се издава от съда (чл. 717з, ал. 1 ТЗ), а не, както е в индивидуалното принудително изпълнение – от съдебния изпълнител (т. е. от тази страна правомощията на синдика са по-тесни от тези на съдебния изпълнител).

Още по-големи са отликите между функциите на съдебния изпълнител и синдика с оглед на управлението на имуществото на длъжника – за разлика от синдика, съдебният изпълнител не разполага с такива правомощия. В случай че съдебният изпълнител управлява имуществото на длъжника, действията му ще влязат в противоречие с принципа за независимост, който е водещ при упражняване на функциите на съдебния изпълнител в производството по индивидуално принудително изпълнение.

Предвид изложените различия в правното положение на синдика и съдебния изпълнител, както и особено с оглед принципа за независимостта на съдебния изпълнител в производството по индивидуално принудително изпълнение, в българското право до този момент функциите на тези фигури никога не са били смесвани.

9.4. Тези изводи важат със същата сила в производството по несъстоятелност на физическите лица.

Правното положение на синдика в това производство е почти идентично с това на синдика в производството по несъстоятелност на търговец. Отликите между производството по несъстоятелност на физическо лице и производството по индивидуално принудително изпълнение на физическо лице е причина за тяхната несъвместимост – затова с откриване на производството по несъстоятелност се спират изпълнителните производства срещу имуществото, включено в масата на несъстоятелността (чл. 38 е, ал. 1 от проекта за Закон за

несъстоятелност на физическите лица (ЗНФЛ)). Синдикът упражнява в производството по несъстоятелност на физическите лица както публични функции – уточняване кредиторите на длъжника и проверка на техните вземания, предлагане план за погасяване на задълженията на длъжника, осребряване имуществото от масата на несъстоятелността (чл. 21 ЗНФЛ), така и правомощия по управление на чуждо имущество, когато той действа в интерес на кредиторите и длъжника – упражняване контрол върху сделките на длъжника, издирване и уточняване имуществото на длъжника, прекратяване на договори, по които е страна длъжникът, участие в производствата по делата на длъжника, събиране паричните вземания на длъжника, разпореждане с паричните суми от банковите сметки на длъжника, когато това се налага във връзка с управлението на имуществото и неговото запазване.

По тази причина е налице несъвместимост между правното положение на синдика в производството по несъстоятелност на физическите лица и това на съдебния изпълнител, включително на държавния съдебен изпълнител. Държавният съдебен изпълнител не следва да може да поеме функциите на синдик в производството по несъстоятелност на физическо лице, защото подобни функции ще влязат в противоречие с принципа за независимост, в съответствие с който са уредени неговите правомощия в индивидуалния изпълнителен процес.

9.5. Накрая, съотношението между правното положение на синдика и държавния съдебен изпълнител подлежи на задълбочена и сериозна дискусия, каквато в конкретния случай липсва. Ако съвместяването на подобни функции все пак е допустимо (което според нас не е така), е необходимо да се извърши радикална промяна в уредбата не само на несъстоятелността на физическите лица, но и в тази на търговската несъстоятелност и на съдебните изпълнители. Обратният подход създава с нищо неоправдана двойственост на правното положение на синдиците и съдебните изпълнители, каквато не следва да бъде допускана.

10. Отвъд това, не става ясно и защо предвиденият в чл. 19, ал. 7 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) срок за атакуване на решение на събранието на кредиторите тече от датата на неговото провеждане, а не от датата на обявяване на решението в регистъра на несъстоятелността.

11. На следващо място, уреждането на двуинстанционно обжалване (чл. 29 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) ограничава правата на участващите в производството лица, още повече че единствено длъжникът е легитимиран да иска образуване на производството по несъстоятелност. Отделно от това, самият

текст не е ясен и съдържа вътрешно противоречие. Това е така, тъй като едновременно бива предвидено обжалване по общия ред на ГПК, но срокът за въззивно и касационно обжалване започва да тече от обявяването на акта в Регистъра по несъстоятелност.

12. С чл. 27((Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ (ПГ БСП-ОЛ)) предвижда , че компетентен да разглежда производства по несъстоятелност на физически лица е окръжният съд по настоящия адрес на физическото лице длъжник към момента на подаване на молбата. Във весен между първо и второ четене проект се предлага да бъде променена компетентността и делата относно несъстоятелността на физически лица да са подведомствени на районния съд. Като мотив за предложената промяна се изтъква, че районните съдилища са повече на брой и съответно са по-лесно достъпни за гражданите, които няма да се налага да пътуват. По-големият брой съдилища и съдии ще доведе до ускоряване на процеса

13. Не става ясен замисълът зад текста на чл. 31а (ПГ БСП-ОЛ), според който на всеки етап от производството по несъстоятелност страните могат да използват алтернативни способи за разрешаване на спора и да прекратят производството, включително чрез избрани от тях медиатори, вписани в регистъра по Закона за медиацията, при условие, че същите са преминали специално обучение относно производството по несъстоятелност на физически лица. Този текст поставя въпроса с постигнато споразумение между длъжника и няколко от кредиторите, а така също и относно това кой следва да сключи подобно медиационно споразумение, наистина ли това може да се случи на всеки етап от развитието на производството, респективно може ли да се сключи от синдика, или не. Следва да се помисли и доколко включване на подобна възможност за алтернативно решаване на спор е удачно при процедура, която е започнала по силата на доброволната инициатива на самия длъжник.

14. Липсва уредба относно легитимираните лица, които могат да обжалват допуснатите обезпечителни мерки – чл. 33, ал. 3, което поражда въпроси като например може ли това да бъде кредитор, чието индивидуално принудително изпълнение е спряно.

15. От усъвършенстване се нуждае уредбата за спиране на изпълнителното производство – чл. 39 е и чл. 41 (Министерски съвет + ПП-ДБ). В ал.1 на чл. 39е следва да се предвиди, че ако цената не бъде довнесена в законоустановения срок или постановлението бъде отменено, изпълнителното производство се спира (сравни чл. 638, ал.1, изр. 2 ТЗ). Спирането на изпълнителните производства,

като последица от решението за откриване на производството, е формулирано по начин, който допуска по отношение на несеквестируемите имущества да продължи индивидуалното принудително изпълнение от определена категория кредитори чл. 42. Съгласно чл. 11, ал. 2 несеквестируемостта на имуществото не се включва в масата, което означава, че по отношение на несеквестируемостта няма да бъде спряно индивидуалното принудително изпълнение. Несеквестируемостта обаче в индивидуалното принудително изпълнение отпада при условията предвидени в чл. 445 ГПК, което означава, че определена категория кредитори ще се удовлетворяват извън производството по несъстоятелност – кредиторите за издръжка, за непозволено увреждане, за финансови отчети и пр.

16. Не е ясно кой участва в съдебните процеси на длъжника след откриването на производството по несъстоятелност. Дали това е синдикът от негово име, или може и самият длъжник в лично качество или задължително заедно участието на синдика. Чл. 41 (Министерски съвет + ПП-ДБ)

17. Отделно от това, макар и в чл. 38з да е предвидена начална нищожност на определени действия, извършени след откриване на производството, е спорно доколко е оправдано лишаването на кредиторите от преферентни искове.

18. Предвиждането на чл. 41, ал. 5, според което след откриването на производство по несъстоятелност е недопустимо образуването на нови съдебни или арбитражни производства по имуществени граждански и търговски дела срещу длъжника, освен за защита на правата на третите лица, които са собственици на вещи, находящи се в масата на несъстоятелността, е по-скоро неуместно. Не става ясно какви ще са санкциите на подобна забрана по отношение на кредитор на длъжника.

19. Не става ясно защо в хипотезата на чл. 50, ал. 2 (Министерски съвет + ПП ПП-ДБ), предвиждащ, че кредитор с неприето вземане може да предяви иск за установяване съществуването на неприето вземане, ако съдът е оставил възражението му без уважение или ако съдът е изключил вземането му от списъка на приетите вземания по възражение на длъжника или на друг кредитор, като трети лица - помагачи на длъжника, могат да встъпят кредиторите с приети вземания, както и кредиторите, чиито вземания са оспорени. Подобна уредба не държи сметка на предпоставките за встъпване на трето лице в делото по чл. 218 ГПК, като не е ясно какъв ще бъде в случая интересът на подпомагащата страна.

20. Положително следва да бъде оценена уредбата на мерките за попълване на масата на несъстоятелността, макар и да има определена нужда от прецизиране на някои формулировки, респективно преосмисляне практическия смисъл в съдържателен план на конкретни нормативни решения. Така например предвидената недействителност на прехващането в чл. 52, ал. 3 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) би създадо сериозни доказателствени трудности при обосноваване знание на титуляра на активното вземане за настъпилата неплатежоспособност.

21. Разпоредбите, които уреждат производството по приемане на план за погасяване, разкриват следните слабости. (чл. 55 и сл.) :

- Кредиторите не са разделени на класове, поради което планът се приема с повече от половината от приетите вземания – чл.60, ал.3 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ). По този начин групи класове кредитори, които имат противоречиви интереси, са лишени от защита. Не може да се подкрепи и разрешението в плана да не се посочва степента на удовлетворяване, която получава всеки клас кредитори в сравнение с това, което би получил при разпределение на имуществото.
- Съгласно чл. 64, ал.1 т.2 (ПГ ПП-ДБ) с решението за утвърждаване на плана съдът назначава синдик, ако такъв е предложен в плана или е избран от събранието на кредиторите. Не би следвало синдикът да упражнява контрол върху изпълнението на плана за погасяване на задълженията на длъжника, тъй като неговите правомощия се прекратяват с прекратяването на производството по несъстоятелност, което е последица от решението на съда за утвърждаване на плана)
- В чл. 65, ал. 3 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) се предвижда, че „поръчителите и лицата, които са учредили залог или ипотeka за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица не могат да се ползват от предвидените с плана облекчения“. Това разрешение е в противоречие с естеството на обезпеченията, както и с чл. 139 от ЗЗД - поръчителят не може да отговаря при по-тежки условия в сравнение с тези на длъжника. Отделно от това е много вероятно споразумението да има и новиращ ефект, което би изключило изцяло запазването на обезпеченията дадени от трети лице, без тяхното изрично съгласие. Оттук и е неудържимо преференциалния режим да не може да бъде ползван от трети лица. По –скоро би могло да се обмисли разпростиране на благоприятните ефекти на плана и върху тях
- Предвидено е също, че ако няма синдик, контролът върху изпълнението на плана се осъществява от съда – чл. 66, ал. 1, изр. 2. Поставя се въпросът в

какво качество ще действа съдът, след като производството по несъстоятелност се прекратява с утвърждаването на плана за погасяване от съда – чл. 64, ал.1, т.1.

21. Проектозаконът не предвижда възможност за възобновяване на производството при неизпълнение на плана за погасяване на задълженията и на извънсъдебното споразумение, което може да бъде оценен като слабост на проект. Обстоятелството, че длъжникът се счита за недобросъвестен, означава само, че той няма да може да иска образуване на ново производство, но това едва ли защитава интереса на кредиторите, които не могат сами да искат откриване на производство.

22. Уредената в чл. 65, ал. 4 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) възможност за продажба на цялото имущество е в противоречие с възприетото разбиране, че приживе едно физическо лице може да се разпорежда с цялото си имущество. Още по-неудачно е разрешението да се иска обявяването на сключения договор за окончателен от съда по несъстоятелността (чл. 67, ал. 1 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ)). Нашето право не познава продажба на цялото имущество на едно физическо лице като съвкупност, нито на обособена част, която да се притежава от физическо лице.

23. В закона не е уредено какво се случва с ипотеките и заложените вещи от страна на длъжника за обезпечаване на задължения на трети лица и как се удовлетворяват обезпечените кредитори, при положение, че те не са кредитори в производството по несъстоятелност.

24. Правилото на чл. 100 Вариант 2: (ПГ ПП-ДБ), което предвижда погасяване на задълженията на добросъвестния длъжник с изтичане на тригодишен срок от влизане в сила на решението за одобряване плана за погасяване, респективно от датата на първия опис, не може да бъде подкрепено, тъй като задълженията ще бъдат погасени, независимо дали планът е бил изпълнен или не.

25. При уредбата на обявяване в несъстоятелност и осребряване на имуществото категорично следва да бъде предпочетена по детайлната и близка до ТЗ уредба пред предложението за по-лаконични правила в част озаглавена несъстоятелност чрез ликвидация.

26. Текстът на чл. 102 (Министерски съвет + ПГ ПП-ДБ) съдържа вътрешно противоречие, защото макар и озаглавен „Проверка на условията“ предвижда, че

погасяването на задълженията настъпва по силата на закона след осъществяване на условията за това.

27. Неудачно е и разрешението на чл. 107, ал. 2 (2) (ПГ ПП-ДБ), според което есе погасяват задълженията на поръчителите, лицата, които са учредили залог или ипотека за обезпечаване на задължение на длъжника, както и солидарно задължените с него лица, независимо от погасяване на задължението на длъжника при условията на чл. 96 и 97.

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

/п/

АДВ. ВАЛЯ ГИГОВА